

PRZYTKNAĆ (20) *vb pf*

przyt- (19), przyd- (1).

inf przytknąć (2). ◇ *fut* 1 sg przytknę (1). ◇ 3 sg przytknie (1). ◇ 1 pl przytkni(e)m (1). ◇ *praet* 3 sg przytknął (9). [*f* przytknęła. *n* przytknęło.] ◇ *imp* 2 sg przytkni (2). ◇ 3 sg niechaj przytknie (1). ◇ *con* 3 sg *m* by przytknął (1). ◇ *impers con* by przytkni(o)no (1). ◇ *part praet act* przytknąwszy (1).

Sł stp notuje, Cn s.v. przytykam, Linde XVI (trzy z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Zbliżyć coś do czegoś aż do zetknięcia, przyłożyć, przysunąć, dotknąć; *admovere* *Mącz, Modrz, Cn; applicare, asserere* *Cn* [*w tym: co* (9)] (10) : Gdy już pod mur przyidzieł/ obwary by z wierzchu co nie pądalo/ iefli już prochy podładził/ przytkni drzewce dęte długie nasypane nieśtanowionego prochu [...]/ á niechay go tak ofypawłszy ziemią/ zályp wżyftkę Stołę ziemią *BielSpr* 63.

przytknąć do czego (4): *BielKron* 185; *Cibum ad os admovere, Potrawę do wít przitknąć. Mącz* [234]a; Gdyby ítrzałá albo nieco inégo w koniu zořtało/ vtłucz trtęc co nalepiéy z ładłem ítárym/ á to ná ránę przykláday/ iefli żelázo/ thedy Málnét kthému nalepřzy/ gdy go do rány przytknie *SienLek* 185; [*LustrWpol* II 14]. *Cf przytknąć komu do czego.*

przytknąć komu do czego (1): *ktory [Wespazjan]* gdy od moczu dochod brał/ á z tego iy lyn ítrofował/ on pieniądze zebrałszy/ do nořá mu przytknął/ y tak mu odpowiedział. [...] Zylku z częgobykolwiek był/ dobry zapách ieft. *ModrzBaz* 54.

przytknąć na co (2): A przeto powiedzieli iemu [*Tomaszowi*] ijni vcżennicy/ rzekátz: Widzieliřmy pana. Ale on rzékł ijm: Nieurzę[li] w ręku iego przekłociá gwozdziow/ a iefli nieprzytknę paltza na mieřce gwozdziow/ a niewložę ręki mé w bok iego/ niewierzę. *OpecŻyw* [170]v; *SienLek* 155.

Zwrot: »przytknąć palec do gęby« [jako nakaz milczenia] (1): Przeto w Rzymie był obraz Hárpokrátow w kořciele Izydis y Serápidis/ *ktory obraz przytknął [tj. przedstawiał człowieka, który przytknął] pálec do gęby/ áby káždy milczáł BielKron* 24v.

a. *Doprowadzić [kogo dokąd]* (1) : Niechay nas przytknie Boreas cnotliwy Do znáiomego ládu przez ten krzywý Gořciniec wodny *KlonFlis* H4.

b. *Zbudować coś przytykającego [ku czemu]* (1) : *SErtorius, w Hiřpániey* gdy řie miał przepráwiác/ przez Rzekę z wořłkiem/ á nieprzyiáciel po nim biežáł/ wnet w tyle wořłká wał vkopał/ zákrzywiony iáko puł Mieřiácá/ a ku rzece rogi przytknął/ po wále rozłóżył drwá y zápalił ie/ nieprzyiáciel nie řmiał dáley *BielSpr* 44.

2. *Dokonać symbolicznego aresztowania przez dotknięcie pozwanego, zwłaszcza przez woźnego [kogo]* (6) : yako ya dobrze vyem ysz slychathny Iakvb szyn Mykolayow swypychow zabywszy slychathnego Arnolpha smyslkovcza oycza wnwczáth moych nye Czirpyal wchwały syeme y myaszka wkszyastwe y voszny camyenezczy gy przythknął *ZapWar* 1507 nr 1984, 1507 nr 1984 [4 r.].

[*przytknąć o co: Mikolay Rathay, vosny zyemski sz przedmyes[y]czya byeczkyego visnal, ysz przythknął – sz prawa przydany – Wawrzyncza Wrossya o vyná o kocz trzech grzyvyen ZapřqdKrak* 132.]

Zwrot: »przytknąć u prawa« (1): *Kogoby przytkniono v práwá iefliby vpornie odřzedł/ táki ma być przekazán o ono o co ieft pozwan UřPraw* H3v.

3. *Przebić bronią białą [kogo k czemu = tak, że ostrze w tym utkwilo] (1)* : vderzył nań [na Dawida] rohátyną Saul/ y mniemał by go przytknął k ścienie/ ále fie Dawid vchylił á ízedł precz od niego [1.Reg 19/10] *BielKron* 65v.

4. *Dodać, dołączyć [co] (3)* :

Przen [do czego] (1) : Gdyż my to wyznawamy/ co o nim [o Jezusie Chrystusie] nápiáno ieft: á ktemu do takowego wyznánia/ duch Boży przytknął wiárę náłżę zbáwienną. *NiemObr* 94.

a. *Dodać fragment do tekstu [ku czemu] (2)* : Naprzod iż oná [matka] ípuściwłsy fie ná mámkę przebáczáć dzyecyęcýá bédzye/ á máмка [...] bédąc nayemnicką nye przypilnuye áni fie ftárác bédzye/ áby fie dzyecyę dobrze myáło: yáko tho wyęc bywa nye tylko wtym/ ále y w inłsých rzeczách. Ku czemu móżem przytknąć onę rzecz kthorą czynił pan Kriřtus o prawdziwym páłterzu á náyemniku/ gdzye dokláda tego/ iż nayemnik [...] nye móże tak być wyerny á życzłiwy bydłu yáko łam włafny *GliczKsiąż* D3.

Zwrot: »przykład przytknąć« (1): *GliczKsiąż* N3v cf *Szereg*.

Szereg: »przytknąć a przyłóżyć« (1): Co włsytko y lepyey poyác y v fiebye vwáżyć móżem s thego przykłádu ktory ku tey náuce przydknyem á przyłóżem. *GliczKsiąż* N3v.

5. [W funkcji impf: O położeniu topograficznym: przytykać, stykać się, graniczyć [do czego]: Jest w tej wsi jezioro, które jednym końcem przytknęło do Wysły, a drugim do Wyeprza. *LustrSand* 251; *LustrLub* 47; [Mieszczanie] uczynili groblią, która przytknęła do tegoż mostu *LustrDróg* 13.]

Synonimy: 1. przybliżyć, przyłóżyć, przymknąć; 4. dołóżyć, przydać.

Formacje współrdzenne cf TKNAĆ.

Cf **PRZYTKNIENIE, PRZYTKNION**